

небезпечних зонах, встановлені ліміти на банківських картах через які волонтери збирають кошти.

Важливо й те, що значним викликом для волонтерів є психологічний стрес та вигорання. Часто волонтери працюють понаднормово і в умовах постійного стресу, що призводить до вигорання, депресій та психологічних проблем. Волонтери пропускають людський біль і горе через себе та їм доводиться долати як фізичні, так і емоційні труднощі.

Отже, сьогодні в умовах російсько-української війни волонтерська діяльність – це не лише прояв солідарності і відваги, а й численні виклики, що вимагають витримки, ресурсів та підтримки зі сторони держави і міжнародної спільноти.

Література:

1. Трушевич Г. Волонтерський рух в Україні: політичні орієнтири його учасників під час російсько-української війни. *Politicus*. 2024. № 6. С. 87-91.

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-496-5-87>

ОСОБЛИВОСТІ СОЦІАЛЬНОЇ ПІДТРИМКИ СІМЕЙ ЗНИКЛИХ БЕЗВІСТИ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ

Урсакій Віолетта Василівна

студентка,

Одеський національний університет імені І.І. Мечникова

м. Одеса, Україна

*Науковий керівник: **Варнава Уляна Володимирівна,***

доцент кафедри соціальної роботи,

Одеський національний університет імені І.І. Мечникова

м. Одеса, Україна

На разі, з лютого 2025 року в реєстрі України понад 63 тисячі зниклих безвісти військовослужбовців та цивільних громадян [3]. Статус зниклого безвісти означає, що немає доказів загибелі людини чи потрапляння в полон.

Усвідомлення неоднозначності життя людини і де вона перебуває наразі є одним з найбільючіших для сім'ї військового. Для рідних тривале очікування звістки про члена родини може стати хронічним стресом, адже неможливість дізнатися місце перебування буде

залишати за собою підвишений стан. Такі особливі обставини горя мають свою назву – невизначена втрата. Це такий тип втрати, що породжує своєрідне, нескінченне горе, викликане не слабкістю людини, а невизначеністю ситуації. Залишається сподівання, що особа жива, але через надмірні переживання і неприйняття нових обставин, більшість емоцій неможливо прожити.

У разі отримання сповіщення про безвісти зниклого члена родини, рідні щонайперше бажають різними засобами знайти місцеперебування зниклого. При отриманні сповіщення про безвісти зниклого члена родини, близьких запрошують для інформування щодо засобів пошуку, оформлення допомоги та деталей подій, які безпосередньо можуть надати командир підрозділу та побратими, що бачили його останнім у військомат. Там сім'я має змогу подати заявку про пошук зниклого до низки пошукових організацій зниклих безвісти та полонених. Для цього варто, щоб рідні надали повну інформацію про людину та отримали інструктаж про запобіжні заходи щодо надання цієї інформації лише офіційним та перевіреним організаціям, чат-ботам тощо. Такими організаціями є Міжнародний Комітет Червоного Хреста (МКЧХ), який надає гуманітарну допомогу та підтримку сімей зниклих безвісти та сприяє розшуку. Також Національне бюро пошуку – це громадська організація, що допомагає родинам зниклих безвісти у пошуку та отриманні інформації і Товариство Червоного Хреста України, яке надає психологічну та соціальну підтримку родинам зниклих безвісти і допомагає в пошуку [2].

Соціальні працівники відіграють ключову роль у наданні підтримки та захисту сім'ям військовослужбовців. Вони надають консультативні послуги, щоб допомогти членам родини впоратися з психологічними та соціальними труднощами. Надаючи всебічну соціально-психологічну підтримку, соціальні працівники сприяють тому, щоб сім'ї розвивали стійкість і ефективно долали унікальні стресові ситуації, з якими вони стикаються. Адже перше з чим вони стикаються – це розгубленість і невизначеність їх подальших дій.

Соціальна підтримка здійснюється через надання інформаційних, психологічних, корекційних послуг. Основним принципом визнано інтеграцію індивідуального підходу з комплексною допомогою особистості. Використання різних методик забезпечує ефективність соціальної роботи з військовослужбовцями та їхніми родинами.

В роботі фахівця з соціальної роботи налічуються методики і технології різного спрямування. Найпоширенішими і найефективнішими є індивідуальні консультації, методи релаксації, технології особистісного розвитку та сімейна терапія. Загальне благополуччя рідних пропавших безвісти військовослужбовців залежить від різного

роду факторів. Адже стикаючись з таким горем порушується не лише психологічний стан, але й матеріальний порядок речей [6]. Саме тому надаються послуги фінансового консультування, щоб допомогти сім'ям військовослужбовців оформити допомогу, керувати бюджетом та планувати фінанси в умовах воєнного стану. Завдяки практичним порадам та стратегіям для фінансової стабільності, ці послуги зменшують тягар фінансових труднощів та дають родинам можливість приймати обґрунтовані рішення.

Додатково, групи взаємопідтримки для членів родини і безпосередньо дітей військових створюють платформу для обміну досвідом, налагодження зв'язків та вивчення стратегій подолання перешкод. Також почуття спільності та солідарності грають важливу роль у підтримці психічного та емоційного благополуччя сімей військовослужбовців. На запит Головного управління з питань морально-психологічного забезпечення Збройних Сил України експерти громадської організації «Жіноча Сила України» розробили ініціативу під назвою «Служба психосоціальної підтримки сімей військовослужбовців». Також, регулярні зустрічі підтримки відбуваються у просторі для ветеранів та їхніх родин ГО «Полум'я надії», де ветерани, оборонці України, їхні близькі мають змогу отримати психологічну та правову підтримку, а також долучитися до різноманітних спортивних заходів та активностей.

У Збройних Силах України запроваджується патронатна служба, яка сприятиме родинам загиблих, зниклих безвісти та полонених військових [5]. Сьогодні допомогу сім'ям, які опинилися в умовах збройного конфлікту, надає значна кількість фахівців із різних сфер діяльності та культурних середовищ. Завдання ускладнюється тим, що часто необхідно впроваджувати заходи на різних етапах і рівнях. А іноді потрібно сприяти отриманню направлення до спеціаліста, якщо родичі не знають про існування подібної підтримки, відчувають страх перед зверненням до відповідних установ або стикаються з труднощами у доступі до таких послуг. Основною метою впровадження такої системи є підтримка сімей військовослужбовців, надання їм загальної інформації, супровід поранених у медичних закладах, координація та взаємодія з родинами полонених, зниклих безвісти та загиблих (померлих).

Міністерство соціальної політики розробляє програми допомоги та підтримки, які включають психологічну підтримку у центрах соціальних служб, у центрах життєстійкості та можливість санаторно-курортного лікування. До того ж пропонується 12 основних соціальних послуг та програм підтримки для родин, які чекають на повернення близької людини з полону або ж чії родичі зникли безвісти [1]. До таких

послуг входять консультування, психологічне консультування, представництво інтересів, догляд вдома, натуральна допомога, соціальна адаптація, транспортні послуги, послуги паліативного догляду, підтримане проживання осіб з інвалідністю, переклад жестовою мовою та персональний асистент. Усі ці послуги спрямовані на те, щоб надати підтримку людям, звільненим із полону, їхнім родинам, а також родичам військовополонених, забезпечуючи їх професійною соціальною допомогою.

Соціальні послуги та підтримка доступні на будь-якому етапі: для членів родини під час очікування, а також для звільнених осіб після повернення, під час реабілітації та у місці проживання. Для їх отримання варто звернутися до:

- структурного відділу з соціального захисту населення;
- організації або установи, що надають соціальні послуги;
- центру надання адміністративних послуг – там нададуть інформацію про наявні соціальні послуги або приймуть заяву на їхнє отримання [4].

Висновок. Коли один із членів родини зникає безвісти внаслідок збройного конфлікту чи інших обставин насильства, це завдає глибокого болю та страждань його близьким. У такій ситуації вкрай важливо надавати підтримку рідним під час пошукових дій та допомагати їм справлятися з випробуваннями, що випадають на їхній шлях. У різних обставинах необхідними можуть бути різні форми допомоги. Дехто потребує кваліфікованої підтримки, такої як психіатрична чи юридична, а інші знаходять необхідну допомогу у своєму оточенні та покладаються на власну витримку і сили.

Література:

1. В Україні надаються соцпослуги для родин безвісти зниклих та незаконно ув'язнених – META URL: <https://meta.ua/uk/news/society/204769-v-ukrayini-nadayutsya-sotsposlugi-dlya-rodin-bezvisti-zniklih-ta-nezakonno-uvyaznenih/> (дата звернення: 01.03.2025)

2. Зниклі безвісти в Україні: Контакти та допомога родинам-Листівка | МКЧХ в Україні URL: <https://blogs.icrc.org/ua/2024/05/203/znikli-bezvisti-ukrayina/> (дата звернення: 18.02.2025)

3. Зниклі безвісти в Україні: статистика та процес пошуку тіл URL: <https://vikna.tv/dlia-tebe/vijna-v-ukrayini/znykli-bezvisty-v-ukrayini-statystyka-ta-proczes-poshuku-til/> (дата звернення: 18.02.2025)

4. Соціальні послуги для родин військовополонених та зниклих безвісти – як отримати | VETERAN.COM.UA URL: <https://veteran.com.ua/news/view/psihologichna-dopomoga-ta-domashnij->

doglyad-na-yaki-poslugi-mayut-pravo-rodini-bezvisti-zniklih-ta-polonenih
(дата звернення: 03.03.2025)

5. У ЗСУ створюють єдину систему по роботі з членами сімей загиблих, зниклих безвісти і полонених – Україна URL: <https://tsn.ua/ukrayina/u-zsu-stvoryuyut-yedynu-sistemu-po-roboti-z-chlenami-simey-zagiblih-zniklih-bezvisti-i-polonenih-2635224.html> (дата звернення: 26.02.2025)

6. Франко Н., Акіменко В. Актуальні напрями соціальної роботи з військовослужбовцями та їхніми сім'ями Current directions of social work with military personnel and their families (дата звернення: 25.02.2025)

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-496-5-88>

РОЛЬ СОЦІАЛЬНИХ ІНІЦІАТИВ ТА ВОЛОНТЕРСЬКИХ ОРГАНІЗАЦІЙ У ПІДТРИМЦІ МЕНТАЛЬНОГО ЗДОРОВ'Я ВРАЗЛИВИХ КАТЕГОРІЙ НАСЕЛЕННЯ

Хлівнюк Тетяна Петрівна

кандидат політичних наук, доцент,

завідувач кафедри соціальної роботи,

Одеський національний університет імені І.І. Мечникова

м. Одеса, Україна

Війна, яка триває в Україні, спричинила масштабну гуманітарну кризу та значно загострила проблеми ментального здоров'я серед населення. Вразливі категорії, такі як внутрішньо переміщені особи, військовослужбовці та їхні родини, люди, які пережили полон або втрату близьких, діти, люди з інвалідністю та постраждалі від насильства, потребують комплексної соціально-психологічної підтримки. Українські науковці такі як В. Г. Панок, С. Д. Максименко, М. М. Слюсаревський, Л. І. Прохоренко, Н. В. Чепелєва, Т. І. Куліш, С. Л. Чуніхіна, І. Г. Губеладзе, І. І. Ткачук, Н. А. Ярмола, Н.Кравченко та ін досліджували проблему збереження ментального здоров'я українського населення. Розглянемо роль соціального сектору у його збереженні [2].

За даними Всесвітньої організації охорони здоров'я (ВООЗ), 22% населення України може постраждати від психічних розладів внаслідок війни, включаючи депресію, тривожні розлади, посттравматичний стресовий розлад (ПТСР), біполярний розлад чи шизофренію. Тобто